

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Афоніна Ольга Володимирівна

студентка, 4 курс, 4 група,
господарсько-правовий факультет,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
Україна, м. Харків
e-mail: olga_afonina94@mail.ru

У пункті 15 Пекінської декларації, що була прийнята Четвертою Всесвітньою конференцією зі становища жінок (4–15 вересня 1995), зазначалося, що рівні права, можливості та доступ до ресурсів, рівний розподіл сімейних обов'язків між чоловіками та жінками і гармонійне партнерство між ними мають ключове значення для їх добробуту і добробуту їх сімей, а також для зміцнення демократії. Зрозуміло, що демократична соціалізація передбачає формування такої цінності, як рівність між статями. Саме тому І. Є. Калабіхіна (експерт ООН, професор кафедри народонаселення економічного факультету МДУ) у своїй роботі підкреслює, що рівність між чоловіками і жінками сприяє повноцінному розвитку суспільства (у тому числі економічному та демографічному). Однак у суспільних відносинах існує гендерна асиметрія, яка проявляється в окремих сферах (родині, політиці, економіці). Це відображає явну або приховану нерівність між чоловіками та жінками. Разом із тим не можна не враховувати, що гендерна асиметрія є проявом як сімейних, так і суспільних цінностей, які залишилися у спадок від патріархальної сім'ї. Перехід до демократії (окрім іншого) передбачає і процес формування сучасної сім'ї, в якій панує така цінність, як гендерна рівність.

Авторка дослідила думки українців для виявлення тенденцій розвитку і становлення гендерних відносин, адже дане питання стосується всього українського суспільства. Методологічною основою дослідження стали такі методи: компаративний, історичного розвитку, а також кількісного дослідження з використанням соціологічного методу. Залучення останнього з них проявилось в тому, що в період з 25 серпня по 7 вересня 2015 р. було опитано 100 осіб обох статей, різного віку і різних професій. Зрозуміло, що цієї кількості не цілком достатньо для того, щоб зробити коректні висновки. Разом із тим це дає можливість виявити цілком стійкі тенденції.

Результатом дослідження стало наступне:

1. 81% респондентів підтвердили положення гіпотези про те, що в українському суспільстві існують певні гендерні стереотипи поведінки для чоловіків і жінок. Як уявляється, це ускладнює сприйняття суспільством нових демократичних цінностей, внаслідок суперечностей між історичними сімейними традиціями та сучасними сімейними і суспільними цінностями.

2. 55,2% осіб висловилися за те, що чоловіки виконують функції годувальника, глави сім'ї, одночасно з цим залишаючи за собою право вирішального слова в сім'ї.

3. У 29,9% відповідей зазначається, що існує стереотип про жінок як про слабку стать, яка поступається чоловікам і залежить від них. Це дає змогу продемонструвати ще раз, що історичний розвиток гендерних відносин в українському суспільстві вплинув на становлення певних гендерних

стереотипів. Схожу тенденцію має третій варіант відповіді щодо стереотипів, які існують в українському суспільстві, стосовно ролі чоловіків, зокрема, сприйняття їх як найкращих керівників. Не випадково цей варіант було обрано 26,4% респондентів.

Отже, кількісне дослідження показало, що родинні відносини в українському суспільстві значною мірою зумовлені суперечностями між соціально-політичними та ментальними аспектами.

Беручи до уваги результати опитування, нам вдалося підтвердити гіпотезу: стійкість гендерних стереотипів в українському суспільстві доволі висока. Саме це стає причиною існування гендерної нерівності. Маскулінність залишається впливовішою за фемінізм у соціумі. Значною мірою гендерна нерівність проявляється і в сімейних відносинах, які досить закриті щодо суспільства. Одночасно з цим у субординації суспільних і сімейних відносин сімейні відносини саме останні стають тим фундаментом, на якому формуються гендерні стереотипи. Таке явище, безперечно, є перешкодою до демократії.

Демократичний транзит передбачає становлення демократичної культури, демократичних цінностей, у тому числі і у відносинах між чоловіком і жінкою, у сім'ї, без гендерних стереотипів. Саме тому слід наголосити, що вирішення цього завдання більшою мірою залежить від демократичної соціалізації, від зусиль громадянського суспільства, органів державної влади, політичних партій та національної інтелігенції.

Науковий керівник: Лукаш С. Ю., кандидат історичних наук, доцент кафедри конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого